

BỘ KHOA HỌC VÀ CÔNG NGHỆ
CỤC THÔNG TIN KHOA HỌC VÀ CÔNG NGHỆ QUỐC GIA

KHỞI NGHIỆP ĐỔI MỚI SÁNG TẠO

Số 21.2019

TIN TỨC SỰ KIỆN

- 01 Vietnam Startup Wheel tìm kiếm các startup quốc tế
- 02 Chương trình đào tạo cán bộ hỗ trợ khởi nghiệp
- 03 VSV Accelerator BOOTCAMP 2019: Cơ hội nhận lên đến 50.000 USD cho các startup
- 04 Shark Tank Việt Nam mùa 3 khởi động với nhiều đối tác lớn

KHỞI NGHIỆP ĐỔI MỚI SÁNG TẠO

- 05 Gạo hữu cơ trên bãi Rươi
- 06 Các thực hành quản trị tốt khu vực doanh nghiệp tạo tác động xã hội và khuyến nghị cho Việt Nam (Tiếp theo và hết)

KHỞI NGHIỆP ĐỔI MỚI SÁNG TẠO

- 07 Tổng quan và xếp hạng hệ sinh thái khởi nghiệp năm 2019 (P2)

CỤC THÔNG TIN KHOA HỌC VÀ CÔNG NGHỆ QUỐC GIA

24 Lý Thường Kiệt, Hoàn Kiếm, Hà Nội
Tel: (024) 38262718

Thứ trưởng Bộ KH&CN Trần Văn Tùng phát biểu khai mạc Hội thảo.

TRÍ TUỆ NHÂN TẠO VÀ BLOCKCHAIN: CÔNG NGHỆ HÀNG ĐẦU TRONG CUỘC CÁCH MẠNG 4.0

MOST - Chiều ngày 6/6, trong khuôn khổ sự kiện Vietnam ICT COMM 2019, Hội thảo chuyên ngành với chủ đề “Ứng dụng công nghệ AI và Blockchain trong kết nối thị trường và thanh toán trực tuyến” đã diễn ra tại Trung tâm Hội chợ và Triển lãm Sài Gòn. Hội thảo do Cục Phát triển thị trường và doanh nghiệp KH&CN (Bộ KH&CN) tổ chức.

Tham dự Hội thảo có Thứ trưởng Bộ KH&CN Trần Văn Tùng cùng đại diện các đơn vị trong và ngoài Bộ, các doanh nghiệp, tập đoàn đang đẩy mạnh ứng dụng AI và Blockchain cùng gần 200 đại biểu trong nước và quốc tế.

Phát biểu khai mạc, Thứ trưởng Trần Văn Tùng cho biết: Chúng ta đang bước vào cuộc Cách mạng công nghiệp lần thứ tư, với sự tiến bộ của KH&CN

hứa hẹn là cuộc cách mạng tự động hóa thông qua khả năng tiếp cận thông tin số thay vì sử dụng một lượng lớn nguồn nhân lực để duy trì các quy trình sản xuất công nghiệp. “Việt Nam được đánh giá là quốc gia có thể trở thành trung tâm công nghệ của khu vực và trên thế giới, và là điểm đến của các nhà đầu tư công nghệ, đối tác phát triển”, Thứ trưởng khẳng định.

Theo Thứ trưởng, AI và Blockchain có nhiều tiềm năng ứng dụng để nâng cao hiệu quả kết nối thị trường, bảo đảm an ninh, an toàn cho ngành tài chính, ngân hàng. Đó là do những công nghệ này đều hoạt động trên nguyên tắc phân tích lượng dữ liệu khổng lồ, có khả năng giải quyết những vấn đề của các ngành. Vì vậy, AI và Blockchain được dự báo sẽ trở thành những công nghệ hàng đầu trong cuộc Cách mạng công nghiệp lần thứ tư.

Thời gian qua, nhiều tập đoàn công nghệ lớn trong nước như FPT, Vingroup, VNPT... đã có những bước khởi đầu trong việc nghiên cứu và ứng dụng AI, Blockchain để nhanh chóng hòa nhập vào xu thế phát triển công nghệ của thế giới. Tuy nhiên, để thực sự tận dụng được tiềm năng của các công nghệ mới này, tạo đà cho nền kinh tế số tăng trưởng, Việt Nam cần rất nhiều dữ liệu, tăng cường năng lực kết nối, sự tham gia của các tập đoàn công nghệ hàng đầu, sự phát triển của doanh nghiệp khởi nghiệp...

Nhận thức được điều này, nhiều doanh nghiệp công nghệ lớn nhỏ trong nước đã có những bước khởi đầu nghiên cứu và ứng dụng AI để nhanh chóng hoà nhập vào xu thế chung của thế giới. Trong năm 2018, việc ứng dụng công nghệ Blockchain đối với một số sản phẩm nông sản xuất khẩu như xoài, thanh long của Việt Nam đã đem lại giá trị cao, tạo thương hiệu đặc trưng cho nông sản Việt.

Theo đại diện Công ty cổ phần Sao Bắc Đẩu, không chỉ riêng AI, nhiều doanh nghiệp Việt cũng tiến tới nắm bắt, phát triển và ứng dụng công nghệ Blockchain trong lĩnh vực nông nghiệp mà cụ thể là

trong truy xuất nguồn gốc nông sản. Đại diện này cũng cho biết, nông sản Việt tuy đã được xuất khẩu tới nhiều quốc gia và vùng lãnh thổ, song giá trị xuất khẩu chưa thực sự cao. Nguyên nhân là do thiếu thông tin về thị trường, chất lượng sản phẩm không đồng đều, công nghệ chế biến hay bảo quản sau thu hoạch chưa đạt hiệu quả tối ưu. Việc ứng dụng công nghệ Blockchain vào quản lý quá trình sản xuất và tiêu thụ nông sản đã mở ra cơ hội mới cho ngành nông nghiệp Việt Nam.

T.S. Park, Y.J, Trung tâm công nghệ thông tin Hàn Quốc, Cục Xúc tiến ngành công nghiệp công nghệ thông tin quốc gia (NIPA) nhận định, ứng dụng Blockchain và AI hiện đã có một số hiệu quả đáng ghi nhận, tuy nhiên để thực sự tận dụng được tiềm năng của các công nghệ mới này, tạo đà cho nền kinh tế số tăng trưởng vượt bậc, Việt Nam cần dữ liệu và kết nối dữ liệu. Đây cũng là nhận định chung của đa số các đại biểu tham dự bởi dữ liệu đóng vai trò quyết định trong việc ứng dụng AI thành công hay thất bại. Dữ liệu là nguồn “dầu mỏ” quý giá của những người làm AI, nhất là người làm AI tại Việt Nam.

Ngoài ra, các diễn giả đã cùng nhau bàn luận để làm rõ các vấn đề như: Tại sao nói AI và Blockchain có thể trở thành công nghệ hàng đầu của cuộc Cách mạng công nghiệp 4.0? Thanh toán điện tử đã trở thành phương thức thanh toán phổ biến tại nhiều quốc gia phát triển trên thế giới như thế nào? Thực trạng và tiềm năng của thanh toán trực tuyến hiện nay? Công nghệ truy xuất nguồn gốc trong kết nối thị trường và thanh toán trực tuyến...

VIETNAM STARTUP WHEEL TÌM KIẾM CÁC STARTUP QUỐC TẾ

VnExpress - Lần đầu tiên cuộc thi được giới thiệu tại thị trường nước ngoài với mong muốn quảng bá và thu hút startup quốc tế tham dự.

Vietnam Startup Wheel 2019 được phát động tại Thái Lan và truyền thông mạnh mẽ ở một số quốc gia khác như Hàn Quốc, Singapore, Nhật Bản... Từ đây, ban tổ chức sẽ tuyển chọn hơn 50 dự án khởi nghiệp quốc tế tham gia cuộc thi để tạo điều kiện cho các startup Việt Nam có thêm cơ hội giao lưu và học hỏi từ bạn bè quốc tế.

Trong vai trò cố vấn của Vietnam Startup Wheel 2019, bà Trương Lý Hoàng Phi cho rằng đây là một trong điểm nhấn mới của chương trình năm nay. Thời điểm này được xem là phù hợp để các startup

Việt Nam có thể cạnh tranh với khu vực và thế giới.

"Các startup không chỉ tham dự tìm kiếm giải thưởng mà còn cơ hội cho những cá nhân, nhà sáng lập có cơ hội giao lưu với những ý tưởng, mô hình kinh doanh sáng tạo của các quốc gia bạn. Chiến lược tăng giá trị doanh nghiệp trong cộng đồng, nhà đầu tư mới là ý nghĩa quan trọng đối với Vietnam Startup Wheel", bà Trương Lý Hoàng Phi chia sẻ.

Nếu Thái Lan là quốc gia nổi lên với hoạt động khởi nghiệp có nhiều nét tương đồng Việt Nam thì Hàn Quốc sở hữu nguồn vốn đầu tư vào Việt Nam

thuộc top cao nhất và khá thành công trong việc khuyến khích khởi nghiệp sáng tạo.

Bên cạnh 2 thị trường này, các startup quốc tế quan tâm đến thị trường Việt Nam và khu vực đều có thể tham gia cuộc thi. Năm 2018, Vietnam Startup Day cũng thu hút sự tham gia của 23 startup quốc tế.

Việt Nam Startup Wheel 2019 sẽ là cuộc cạnh tranh của 2 bảng dự thi quốc gia và quốc tế thu hút sự tham gia của các startup đến từ Hàn Quốc, Thái Lan, Singapore, Hong Kong, Nhật Bản, Malaysia, Australia... Giá trị giải thưởng hơn 2 tỷ đồng (bản quốc tế), giải nhất doanh nghiệp 150 triệu đồng, giải

nhất cho cá nhân khởi nghiệp 150 triệu đồng.

Ngoài ra, các dự án tiêu biểu sẽ được giới thiệu và hỗ trợ trực tiếp tham gia vòng tuyển chọn chương trình Shark Tank Việt Nam 2020.

Cuộc thi khởi nghiệp Vietnam Startup Wheel 2019 do Trung tâm hỗ trợ thanh niên khởi nghiệp (BSSC) phối hợp với Hội doanh nhân trẻ TP.HCM (YBA) tổ chức. Dự kiến, năm nay cuộc thi sẽ thu hút 1.000 dự án tham gia tranh tài. Qua 6 năm tổ chức, cuộc thi có hơn 10.000 thí sinh với 3.500 dự án tham gia và hơn 50 tỷ đồng được đầu tư trong và sau cuộc thi./.

CHƯƠNG TRÌNH ĐÀO TẠO CÁN BỘ HỖ TRỢ KHỞI NGHIỆP

VnExpress - Khóa học dành cho cán bộ quản lý của các Bộ, ngành, địa phương, tổ chức chính trị - xã hội và cơ sở nghiên cứu đào tạo từ 26-28/6.

Khóa đào tạo cơ bản về xây dựng hệ sinh thái khởi nghiệp đổi mới sáng tạo do Khu công nghệ phần mềm Đại học Quốc gia TP. Hồ Chí Minh (ITP) và Trung tâm khởi nghiệp đổi mới sáng tạo Đại học Quốc gia TP HCM (IEC) tổ chức.

Khóa học có sự tham gia giảng dạy của nhiều chuyên gia giàu kinh nghiệm trong lĩnh vực khởi nghiệp như ông Nguyễn Anh Thi - Giám đốc ITP, ông Trần Trí Dũng - chuyên viên giám sát, đánh giá kết quả Chương trình khởi nghiệp Thụy Sĩ (SwissEP), thư ký ban điều hành Sáng kiến cổ vốn Việt Nam

(VMI); ông Lê Nhật Quang, Phó giám đốc IEC.

Mục tiêu khóa học là hỗ trợ các Bộ, ngành, địa phương, tổ chức chính trị - xã hội và cơ sở nghiên cứu đào tạo trong việc xây dựng kế hoạch và tổ chức triển khai thực hiện đề án "Hỗ trợ hệ sinh thái khởi nghiệp đổi mới sáng tạo quốc gia đến năm 2025" (đề án 844).

Theo ban tổ chức, các học viên sẽ được trang bị những kiến thức về doanh nghiệp khởi nghiệp, quản trị doanh nghiệp khởi nghiệp và hỗ trợ khởi nghiệp; hệ sinh thái khởi nghiệp địa phương và vai trò của

đại học trong hệ sinh thái khởi nghiệp; quản lý chương trình cố vấn; huy động vốn; xây dựng cuộc thi ý tưởng khởi nghiệp... Đồng thời, các học viên cũng trải nghiệm kiến thức thực tế khi tham quan hệ sinh thái khởi nghiệp ITP và kết nối startup ITP.

Khu công nghệ phần mềm Đại học Quốc gia TP HCM là môi trường dành cho các nhà khởi nghiệp công nghệ trong lĩnh vực công nghệ thông tin và truyền thông.

Trung tâm khởi nghiệp đổi mới sáng tạo Đại học Quốc gia TP. Hồ Chí Minh là tổ chức chuyên đào tạo, nghiên cứu, cung cấp các dịch vụ đổi mới sáng tạo, khởi nghiệp và đầu tư nhằm thúc đẩy hình thành và phát triển các doanh nghiệp khởi nghiệp đổi mới sáng tạo./.

Tên khoá đào tạo cơ bản 2: Nâng cao năng lực xây dựng hệ sinh thái khởi nghiệp đổi mới sáng tạo cho cán bộ quản lý của các Bộ, ngành, địa phương, tổ chức chính trị - xã hội và cơ sở nghiên cứu đào tạo.

Thời gian dự kiến: Ngày 26-28/6

Địa điểm: Phòng 111, Khu Công nghệ Phần mềm Đại học Quốc gia TP. Hồ Chí Minh (ITP)

Thông tin chi tiết xem [tại đây](#).

BÁN KẾT KHU VỰC VIETCHALLENGE 2019

VnExpress - 19 startups tiềm năng thế giới sẽ tham gia vòng bán kết khu vực cuộc thi khởi nghiệp VietChallenge 2019 diễn ra vào ngày 27/5, 31/5 và 14/6 tới tại Hà Nội, TP. Hồ Chí Minh và TP. Boston, Hoa Kỳ.

Cụ thể 19 startups lọt vòng bán kết khu vực bao gồm 7 đội Xeca, Hanpu Technologies, Wicare, VCC Exchange, Chungxe, Smilee Vietnam và Tubudd sẽ tham dự tranh tài tại Hà Nội; 7 đội Jingo, Prime E-commerce, Yeuladu, Happyskin, Marisol, Emmay Team và Medlink sẽ tham gia tranh tài tại TP.HCM và 5 đội gồm No Spilled Milk, EMES, Datbike, Oxtale và SucculentBox sẽ tham gia tranh tài tại TP. Boston, bang Massachusetts, Hoa Kỳ vào ngày 14/6.

Đội ngũ giám khảo của vòng bán kết khu vực năm nay sẽ bao gồm những gương mặt khá quen

thuộc trong giới khởi nghiệp như ông Lưu Danh Anh Vũ, Giám đốc khu vực Amazon Web Services, bà Hà Thanh An, Phó Giám đốc Vintech City, bà Lê Hoàng Diệp Vi, Giám đốc điều hành ESP, bà Uyên Trần, Giám đốc đầu tư Vietnam Investment Group hay Denny Cowger, Giám đốc Điều hành Công ty Ortholite....

Tại Việt Nam, các đội mạnh nhất được chọn ra từ hai vòng bán kết khu vực sẽ tiếp tục tham gia tranh tài tại vòng chung kết khu vực diễn ra vào ngày 28/6 tại Hà Nội trước khi có hành trình đến TP. Boston,

bang Massachusetts, Hoa Kỳ để tham gia đêm chung kết VietChallenge diễn ra vào tháng 9/2019.

Theo ban tổ chức, đội vô địch của cuộc thi sẽ dành được giải thưởng trị giá 25.000 USD, đội á quân sẽ dành giải thưởng trị giá 5.000 USD và bốn giải ba, mỗi giải sẽ có trị giá 2.000 USD.

Qua từng năm, VietChallenge đang trở thành một vườn ươm cho những nhà khởi nghiệp Việt Nam trên toàn thế giới được học hỏi và tạo cơ hội thiết lập mối quan hệ với các quỹ đầu tư uy tín, các nhà đầu tư thiên thần trong nước và quốc tế.

Thông tin cụ thể về 19 đội sẽ tham dự vòng bán kết bao gồm:

Xeca.vn: Xeca cung cấp một bộ sản phẩm giúp cải tiến hiệu quả giao thông vận tải, bao gồm hệ thống quản lý vé điện tử, hệ thống quản lý hậu cần điện tử, hệ thống quản lý tài chính điện tử và nền tảng bán vé trực tuyến.

Hanpu Technologies: Sứ mệnh của Hanpu là trở thành nền tảng hàng đầu cung cấp các dịch vụ dành cho đám cưới và số hoá thị trường dịch vụ cưới tại Việt Nam.

Wicare: Wicare là nhà cung cấp bảo hiểm điện tử. Wicare sẽ tặng thưởng cho khách hàng qua mỗi lần khách hàng tập thể thao hoặc vận động.

VCC Exchange: VCC Exchange là một startup trong lĩnh vực fintech (công nghệ tài chính), tập trung khai thác công nghệ blockchain và tài sản số.

Chungxe: Chungxe xây dựng một nền tảng trực tuyến nhằm hỗ trợ khách hàng chia sẻ và thuê các loại phương tiện khác nhau một cách dễ dàng và tiết kiệm, bằng cách cung cấp gói dịch vụ cho thuê đầy đủ bao gồm so sánh giá, xếp hạng và đánh giá, thanh toán, bảo hiểm cho khách hàng và chủ phương tiện

Smilee Vietnam: Smilee Vietnam cung cấp bộ làm trắng răng thân thiện, đơn giản cho người tiêu dùng. Sản phẩm của Smilee gồm keo làm trắng răng

hỗ trợ đèn LED

Tubudd: Tubudd là một nền tảng sáng tạo hỗ trợ dịch vụ độc đáo và không giới hạn kết nối các cá nhân du lịch tại Việt Nam với người dân địa phương

Jingo: Jingo là gameshow trực tuyến với mục tiêu thay đổi ngành truyền hình tại Việt Nam. Jingo cung cấp trò chơi miễn phí với các phần thưởng thực tế, góp phần tăng lượng khán giả tương tác và doanh thu quảng cáo

Prime E-commerce: Prime E-commerce cung cấp giải pháp thương mại điện tử cho các doanh nghiệp vừa và nhỏ trên nền tảng kỹ thuật số. Prime E-commerce hỗ trợ khách hàng sản xuất nội dung số và các chiến dịch truyền thông

Yeuladu: Yeuladu là diễn đàn mở gồm hơn 450.000 thành viên với mục tiêu giáo dục giới tính và an toàn tình dục cho giới trẻ. Cộng đồng Yeuladu được hỗ trợ bởi hơn 30 chuyên gia, bác sỹ, nhà tâm lý học và luật sư.

Happyskin: Happy Skin là nền tảng thương mại điện tử dành cho người đam mê chăm sóc sắc đẹp. Happy Skin mong muốn trở thành một trung tâm của các nhãn hàng chăm sóc sắc đẹp trên khắp các nền tảng truyền thông

Marisol: Marisol cung cấp sản phẩm chiếu sáng cho các phương tiện giao thông như xe cộ, tàu bè và các phương tiện khác cho hơn 100 triệu khách hàng tại Việt Nam

Emmay Team: Emmay cung cấp sản phẩm thay thế bao bì thân thiện với môi trường từ Mycelium. Emmay là công ty công nghệ sinh học đầu tiên ở Việt Nam ứng dụng công nghệ Mycelium trong sản xuất bao bì thân thiện môi trường

Medlink: Medlink hướng tới mục tiêu thay đổi hệ thống phân phối thuốc tại Việt Nam bằng cách tạo ra nền tảng kết nối trực tiếp người tiêu dùng, các công ty sản xuất thuốc và các nhà thuốc trên cả nước

No Spilled Milk: No Spilled Milk cung cấp hệ

thống phân phối từ nông dân tới các nhà phân phối nguồn hoa quả, rau tự nhiên. Công ty này cũng sẽ làm việc với các nhà chế biến để chuyển hoá thành nước ép hoa quả, góp phần bảo vệ môi trường

EMES: EMES là thiết bị đo thông minh góp phần nâng cao hiệu quả và giảm thiểu chi phí qua hệ thống đo lường thông minh.

Datbike: Datbike chế tạo xe máy điện cho thị trường Việt Nam. Tất cả các sản phẩm đều có thể sử dụng bởi trẻ em với công suất 7 mã lực và có khả

năng chạy hơn 100km nhưng chỉ mất 3 giờ để sạc pin.

Oxtale: Oxtale là nền tảng phân phối thực phẩm D2C với tiềm năng trên 100 tỷ USD trên toàn thế giới. Sản phẩm "Khởi động" hỗ trợ người dùng nấu những món ăn mình yêu thích trong 30 phút chỉ với 4 loại thực phẩm

SucculentBox: Succulents Box lựa chọn những cây sen đá đẹp nhất từ người trồng, sau đó đóng gói và giao tận nơi cho khách hàng./.

GẠO HỮU CƠ TRÊN BÃI RỪOI

Vùng bãi ven sông Thái Bình thuộc huyện Tứ Kỳ, tỉnh Hải Dương là nơi sinh sống của loài Rươi, đã làm nên thương hiệu Rươi Tứ Kỳ nổi tiếng khắp cả nước. Việc tận dụng bãi Rươi để canh tác lúa đã được người dân nơi đây tiến hành từ lâu. Mặc dù vậy, năng suất và giá trị sử dụng của những giống lúa truyền thống không cao, thậm chí chỉ được sử dụng trong chăn nuôi hoặc nấu rượu. Trước thực tế đó, cùng với những trăn trở về vấn đề vệ sinh an toàn thực phẩm, dự án khởi nghiệp gạo hữu cơ trên bãi Rươi của anh Nguyễn Văn Tuấn đã ra đời.

Là Giám đốc Công ty cổ phần Nông nghiệp Thế Hệ Mới - một công ty khởi nghiệp trong nông nghiệp, Tuấn cho biết ý tưởng khởi nghiệp bắt đầu sau khi anh tốt nghiệp đại học, do có chút đam mê về nông nghiệp lại tìm thấy tiềm năng phát triển kinh tế nông nghiệp tại chính quê hương, nơi có thể đáp ứng nhu cầu của thị trường về các sản phẩm nông nghiệp sạch.

Từ bao đời nay, người nông dân Tứ Kỳ đã hiểu được tập tính của loài Rươi là thích sinh sống quanh gốc lúa. Và điều này cũng được các nhà khoa học chứng minh quá trình sinh trưởng và phát triển của loài Rươi. Cụ thể, theo kết quả nghiên cứu của các nhà khoa học Viện Sinh thái và môi trường thì ở những vùng canh tác lúa, Rươi phát triển với mật độ cao hơn. Chính vì vậy, việc canh tác lúa trên bãi Rươi không chỉ tận dụng quỹ đất mà việc trồng lúa sẽ tạo ra sinh cảnh cho Rươi, đồng thời làm tăng độ tơi xốp cho đất (rễ lúa, thân lúa sau khi thu hoạch sẽ phân hủy trở thành mùn, bã hữu cơ. Vì sinh vật trong đất phát triển làm thức ăn cho Rươi).

Rươi là một loại sinh vật rất nhạy cảm với đất, chỉ một lượng hóa chất rất nhỏ như thuốc bảo vệ thực vật, thuốc diệt cỏ hay phân bón hóa học sử dụng trên lúa cũng có thể làm cho cả vùng bãi Rươi rộng lớn giảm mật độ hoặc nặng hơn thì không còn Rươi. Do đó, bao đời nay người dân Tứ Kỳ chỉ chú trọng vào

khai thác Rươi là chính, và chưa tìm được giống lúa nào thích ứng với điều kiện nơi đây. Sau một thời gian nghiên cứu kỹ về ý tưởng, Tuấn đã dành thời gian tìm hiểu các giống lúa khác nhau để tìm ra một giống lúa phù hợp với canh tác Rươi. Yêu cầu của giống lúa đặt ra là phải có thời gian sinh trưởng dài, khả năng chịu mặn cao, chịu được rét và ngập nước, có khả năng kháng được sâu bệnh...

Sở dĩ yêu cầu giống lúa trên bởi các giống lúa trước đây là giống lúa hom, thường chịu mặn kém nên thời điểm lấy nước (khoảng tháng 2-3 âm lịch) là thời điểm độ mặn cao, cây lúa thường bị chết hoặc cho sản lượng rất thấp. Sau 6 tháng nghiên cứu, khảo nghiệm, Tuấn đã tìm ra giống lúa mình mong đợi, đó là giống J02.

J02 (thuộc loài phụ Japonica) là giống lúa thuần có nguồn gốc từ Nhật Bản được Viện Di truyền nông nghiệp nhập nội và tuyển chọn. Giống lúa J02 có chiều cao trung bình từ 95 - 105 cm, dạng hình gọn, đẻ nhánh khá, góc lá hẹp, cứng cây, chống đổ tốt, chịu rét tốt, chịu thâm canh. J02 có bộ lá xanh đậm, khỏe, khả năng chống chịu sâu bệnh tốt. Hạt bầu ít rụng, là giống chịu lạnh, có khả năng thích ứng rộng, cấy ở trà xuân chính vụ và mùa trung, trên chân đất vằn, vằn thấp hoặc vằn cao, đất có độ phì tốt hoặc trung bình, thích hợp gieo trồng ở các tỉnh phía Bắc. Năng suất trung bình: 6,0- 6.5 tấn/ha, thâm canh cao có thể đạt trên 7,5 tấn/ha.

Chất lượng của giống lúa Nhật so với giống lúa thuần vốn nổi tiếng là ngon có gốc từ Trung Quốc là Bắc Thơm số 7 vẫn hơn ở độ ngọt, độ đậm cùng vị thơm. Đặc tính được ưa chuộng nữa là cơm của lúa J02 dù có lưu lại bữa sau vẫn không bị thiu, chảy nước mà còn khá thơm ngon. Với những ưu điểm trên, J02 hoàn toàn phù hợp với mô hình canh tác vừa thu hoạch được lúa, vừa thu hoạch được Rươi.

Là một kỹ sư công nghệ có hơn 10 năm làm việc

trong ngành CNTT, nhưng lại “tay ngang” sang trồng lúa, anh Tuấn đã dành rất nhiều thời gian để tìm hiểu, nghiên cứu và học hỏi về lĩnh vực nông nghiệp. Đây cũng là những khó khăn ban đầu khi anh thực hiện ý tưởng của mình. Tuấn tìm hiểu qua sách báo, internet về các vấn đề liên quan đến nông nghiệp nói chung, canh tác cây lúa nói riêng. Đồng thời mời các chuyên gia giỏi để lắng nghe các ý kiến tư vấn, phân tích để làm sao chọn được giống lúa phù hợp với điều kiện lập địa.

Tìm được giống lúa phù hợp nhưng làm thế nào để thuyết phục được người dân trong vùng tin tưởng, hợp tác lại là thách thức thứ hai đối với anh. Thời gian đầu khi giới thiệu về mô hình canh tác, hầu hết người dân đều không hứng thú. “Bản thân mình đã phải đi gặp và trao đổi trực tiếp với từng hộ dân, tiếp theo là tổ chức hội nghị và mời các chuyên gia, những người có chuyên môn đến thuyết trình, giới thiệu để nhân dân thêm tin tưởng. Cũng có người nghi ngờ về thành công của giống lúa, có người lại chưa tin về việc bao tiêu sản phẩm...” Tuấn cho biết.

Sau khoảng thời gian kiên trì cùng với sự trợ giúp của chính quyền và HTX An Thành (Tứ Kỳ), Tuấn đã thuyết phục được 60 hộ dân tham gia thử nghiệm dự án, anh cũng cam kết bao tiêu toàn bộ sản phẩm. Chính quyền huyện Tứ Kỳ cũng rất ủng hộ dự án, bởi ngoài việc tạo nguồn thu nhập chính đáng cho nhân dân, dự án còn có khả năng bảo vệ môi trường sống.

Liều lĩnh và táo bạo, vụ đầu tiên Tuấn đã quyết tâm “làm lớn”. Không thử dần từng hecta như những dự án về nông nghiệp thường thấy, Tuấn đã triển khai 30 hecta với mong muốn sớm nhìn thấy kết quả. “Kinh nghiệm khi đưa sản phẩm ra thị trường, cơ hội là rất quan trọng. Mình phải chấp nhận rủi ro, làm quy mô đủ lớn mới chớp được cơ hội, nếu nhỏ và qua từng bước sẽ mất nhiều thời gian. Do vậy mình quyết định làm lớn ngay từ đầu”, Tuấn giải thích lý do về sự

Nguyễn Văn Tuấn, Giám đốc Công ty cổ phần Nông nghiệp Thế Hệ Mới

táo bạo của mình.

Kết quả của vụ mùa đầu tiên đã thành công ngoài mong đợi. Trước đây, thu nhập chủ yếu của người nông dân tại Tứ Kỳ chủ yếu là Rươi thì giờ đây họ đã có thêm nguồn thu nhập ổn định từ cây lúa J02 này. Những bông lúa không chỉ cho năng suất cao, lại rất sạch và thơm ngon, giàu chất dinh dưỡng. Theo những người nông dân nơi đây, thu nhập của lúa cũng bằng 1/3 thu nhập Rươi. Giá trị sản xuất của đất được nâng lên, bà con rất phấn khởi, chuyển đổi dần nếp nghĩ trong những vụ sau, ý thức bảo vệ môi trường cũng được cải thiện. Bên cạnh đó, sản lượng Rươi cũng tăng lên đáng kể.

Sản phẩm gạo hữu cơ bãi Rươi của Tuấn khi đưa ra thị trường may mắn được thị trường đón nhận nhiệt tình. Khách hàng đánh giá cao về sản phẩm, cả về độ tin cậy an toàn và cảm nhận độ ngon, dẻo của hạt gạo. Chỉ sau một thời gian ngắn, sản phẩm gạo hữu cơ bãi Rươi đã vào được hệ thống cửa hàng

thực phẩm sạch: Chuỗi thực phẩm sạch CleverFood, các cửa hàng của Seven Food - Thực phẩm xanh, Cửa hàng thực phẩm sạch An Nhiên, Chuỗi cung cấp hải sản và thực phẩm sạch Sói Biển Trung Thực... Đó cũng là động lực để Tuấn và cộng sự suy nghĩ thêm và phát triển dự án.

Trước nhiều ngã đường để hướng tới một tương lai rộng mở, một cuộc sống tốt đẹp hơn, mỗi người lại có sự lựa chọn riêng cho mình. Có những người đến vùng đất mới để tìm kiếm cơ hội mới, cũng có những người lại quyết tâm ở lại lập nghiệp trên chính mảnh đất quê hương mình. Trong đó có Nguyễn Văn Tuấn. Anh mong muốn có thể đóng góp một phần nào đó cho sự phát triển của quê hương, nơi đã sinh ra mình. Cũng chính mong muốn ấy đã tiếp sức cho chàng trai trẻ Nguyễn Văn Tuấn gặt hái nhiều thành công, góp phần làm cho quê hương thêm giàu đẹp.

Minh Phượng

CÁC THỰC HÀNH QUẢN TRỊ TỐT KHU VỰC DOANH NGHIỆP TẠO TÁC ĐỘNG XÃ HỘI VÀ KHUYẾN NGHỊ CHO VIỆT NAM (TIẾP THEO VÀ HẾT)

Doanh nghiệp tạo tác động xã hội là tổ chức ở đó hoạt động thương mại và cam kết tạo tác động tích cực lên xã hội/môi trường là hai nguyên lý trung tâm của chiến lược vận hành tổ chức. Việc cân bằng giữa mục tiêu xã hội/môi trường với mô hình thương mại. Mô hình kinh doanh này là tối quan trọng đối với Việt Nam. Đây chính là phát triển cách tiếp cận bền vững và bao trùm hơn cho tăng trưởng kinh tế thông qua đổi mới sáng tạo và công nghệ; nâng cao năng suất lao động, đồng thời giải quyết những thách thức về xã hội và môi trường mà Việt Nam đang đối mặt.

KHUYẾN NGHỊ CHÍNH SÁCH CHO VIỆT NAM

1. Chính sách hỗ trợ giúp tiếp cận nguồn vốn và các nguồn tài chính khác

Hình thành các chính sách ưu đãi tích cực hơn nữa về VAT và thuế thu nhập doanh nghiệp để phát triển khu vực doanh nghiệp tạo tác động xã hội (SIB). Phần lớn các doanh nghiệp SIB đều có quy mô nhỏ và trong giai đoạn đầu tăng trưởng, khả năng có lãi để nộp thuế thu nhập doanh nghiệp vẫn hạn chế. Việc giảm thuế VAT cho doanh nghiệp SIB là cách hiệu quả để thu hút người tiêu dùng chi trả nhiều hơn cho sản phẩm và dịch vụ của khu vực SIB. Nhiều SIB đủ điều kiện được hưởng ưu đãi thuế thu nhập doanh nghiệp hoặc các chương trình tài trợ của Chính phủ hoặc được miễn trừ thuế nhưng không biết đến chính sách đó hoặc không biết cách xử lý các thủ tục hành chính liên quan. Việc minh bạch và đơn giản hóa thủ tục là các cách thức quan trọng hỗ trợ SIB có thể tiếp cận được các nguồn lực này.

Xây dựng các tiêu chí cụ thể để định nghĩa doanh nghiệp xã hội, từ đó cung cấp các ưu đãi riêng về thuế và tài chính. Có quan điểm cho rằng không nhất thiết phải có chính sách ưu đãi đặc biệt cho khu vực doanh nghiệp xã hội (SE) (là một cấu phần quan trọng của khu vực SIB) vì khái niệm SE trong Luật Doanh nghiệp 2015 hiện nay là khái niệm

Miễn thuế đầu tư tại Vương quốc Anh

Chính phủ Anh áp dụng chính sách giảm thuế đầu tư cho các cá nhân tiến hành hoạt động đầu tư thông qua cho vay hoặc đóng góp cổ phần vào các quỹ từ thiện và doanh nghiệp xã hội. Các cá nhân sẽ nhận được giảm thuế 30% trên khoản đầu tư trong hóa đơn nộp thuế thu nhập cá nhân của mình vào năm phát sinh giao dịch. Nếu khoản đầu tư này được thu hồi hoặc bán đi sau 3 năm, nhà đầu tư sẽ không phải đóng thuế thu nhập cá nhân trên khoản thu nhập này. Tuy nhiên mỗi cá nhân chỉ được đầu tư tối đa 1 triệu bảng Anh mỗi năm cho các mục tiêu xã hội như trên (Chương trình giảm thuế đầu tư xã hội của Vương quốc Anh)

vì lợi nhuận cũng khá dễ dàng đăng ký là SE và nhận được các ưu đãi nếu có. Hơn nữa, họ có thể chuyển đổi ngược lại thành doanh nghiệp thương mại nếu họ không duy trì được mục tiêu của SE, do thiếu quy định về “giữ lại tài sản” trong Luật Doanh nghiệp 2015. Điều này tạo ra kẽ hở cho chủ nghĩa cơ hội. Ở Vương quốc Anh, Luật về Công ty lợi ích cộng đồng (CIC) yêu cầu SE phải tái đầu tư 65% lợi nhuận lại cho hoạt động kinh doanh và đưa ra hạn chế về cổ phần hoặc tài sản được chuyển ra ngoài CIC hoặc cho các tổ chức vì lợi nhuận. Trong trường hợp đóng cửa, SE sẽ phải chuyển số tài sản còn lại cho các

doanh nghiệp và tổ chức có mục tiêu tương tự hoặc những tài sản đó sẽ được giữ nguyên. Điều đó đảm bảo rằng các loại hình chủ nghĩa cơ hội được nhắc tới ở trên có thể xảy ra trong bối cảnh Việt Nam, nhưng khó có cơ hội xuất hiện ở Vương quốc Anh. Với điều kiện chặt chẽ như vậy giúp đảm bảo SE luôn duy trì sứ mệnh xã hội cốt lõi của họ, và do đó các khung hỗ trợ và chính sách đảm bảo được tính công bằng trên thị trường.

Cơ chế ưu đãi và phạt đối với doanh nghiệp xã hội tại Thái Lan theo Luật mới phê duyệt năm 2018

Trong nửa cuối năm 2018, Luật thúc đẩy doanh nghiệp xã hội Thái Lan sẽ được phê chuẩn. Sau khi nghiên cứu các khung pháp lý của nhiều nước trên thế giới. Thái Lan đã đưa tiêu chí khá chặt chẽ với doanh nghiệp xã hội, với ba yêu cầu chính: (i) đăng ký theo Luật Thái Lan, có kinh doanh sản phẩm, dịch vụ; (ii) có mục tiêu thúc đẩy việc làm tại địa phương hoặc giải quyết các vấn đề xã hội, môi trường, cộng đồng; (iii) tái đầu tư ít nhất 70% lợi nhuận lại cho doanh nghiệp hoặc cho các dân tộc thiểu số, nông dân, người khiếm được hưởng lợi. Các doanh nghiệp không được tùy tiện tự gọi mình là doanh nghiệp xã hội khi chưa đăng ký với Bộ Công nghiệp, số tiền phạt là 2.000 bath/ngày vi phạm. Các doanh nghiệp tái đầu tư 70% lợi nhuận sẽ được miễn hoàn toàn thuế thu nhập doanh nghiệp. Các doanh nghiệp đầu tư vào doanh nghiệp xã hội bằng cổ phần sẽ được miễn hoàn toàn thuế thu nhập doanh nghiệp cho khoản đầu tư này. Số tiền mà doanh nghiệp quyên góp cho doanh nghiệp xã hội sẽ được loại trừ ra khỏi chi phí của doanh nghiệp.

Tăng cường các phương thức tiếp cận các nguồn vốn và các công cụ tài chính mới cho khu vực SIB. Các quỹ đầu tư mạo hiểm thường đầu tư để mở rộng quy mô của các SME, bây giờ có thể mở rộng lĩnh vực đầu tư của họ vào khu vực SIB. Một số giải pháp dài hạn từ phía Chính phủ bao gồm phát hành trái phiếu xã hội, hoặc ưu tiên phát triển/nhiệm

yết các SIB trên thị trường chứng khoán. Các ngân hàng phát triển quốc tế hiện tại cũng đang ưu tiên đầu tư và cho vay đối với các doanh nghiệp kinh doanh với người có thu nhập thấp, và đây có thể là thông lệ tốt mà các ngân hàng phát triển trong nước nên áp dụng. Ngoài ra, SDG cần được thúc đẩy như công cụ quan trọng trong đo lường tác động xã hội giúp thu hút đầu tư tác động cho SIB. Theo khảo sát năm 2017 của Mạng lưới đầu tư tác động toàn cầu (GIN) đã chỉ ra rằng một phần ba số thành viên của họ sẵn sàng sử dụng SDG để đánh giá tác động xã hội của các khoản đầu tư tiềm năng, một phần ba số thành viên khác đang có kế hoạch áp dụng SDG vào năm 2018.

Tiêu chí để được chứng nhận là SE tại Hàn Quốc

Doanh nghiệp xã hội Hàn Quốc có thể tồn tại dưới nhiều dạng thức pháp lý khác nhau như hợp tác xã, doanh nghiệp, tổ chức phi chính phủ, miễn là họ đáp ứng được các yêu cầu nghiêm ngặt mà Bộ Lao động và Việc làm đưa ra, vì mục tiêu của phát triển doanh nghiệp xã hội là tạo việc làm cho thanh niên: (i) có ít nhất một nhân viên được trả lương, có hoạt động kinh doanh sản phẩm, dịch vụ; (ii) cam kết theo đuổi mục tiêu xã hội như tạo việc làm cho nhóm dễ tổn thương hoặc đóng góp vào cộng đồng để nâng cao chất lượng cuộc sống; (iii) cơ chế quản trị dân chủ, có sự tham gia của các bên hữu quan, người hưởng lợi, nhân viên vào quá trình ra quyết định; (iv) phải tạo ra lợi nhuận để có thể chi trả cho ít nhất 30% chi phí lao động; (v) ít nhất 2/3 lợi nhuận phải tái đầu tư lại cho doanh nghiệp.

Những người tham gia hội thảo Youth Co:Lab cho rằng hỗ trợ pháp lý và thủ tục hành chính nên dễ tiếp cận hơn cho các doanh nhân trẻ, có hướng dẫn rõ ràng, giải thích các bước chính trong khởi nghiệp. Có thể bao gồm đào tạo gọi vốn, kêu gọi tài trợ, đưa ra quy định rõ nét về huy động vốn từ cộng đồng, và thông tin về thuế. Các hướng dẫn cần được viết

bằng ngôn ngữ đơn giản hơn để khuyến khích các doanh nhân trẻ.

2. Chính sách hỗ trợ phát triển thị trường và mở rộng quy mô của SIB

Hỗ trợ các doanh nghiệp SIB tham gia quá trình mua sắm công. Nhà nước có thể được coi là một trong những thực thể tiêu dùng sản phẩm và dịch vụ lớn nhất, vì vậy rất quan trọng trong việc gia tăng các cơ hội tham gia quá trình mua sắm công cho các SIB thông qua các cơ chế cụ thể như: (i) Đưa thêm điều khoản về mua hàng xã hội trong các quy chế mua sắm công, ví dụ như ưu tiên mua sắm từ những doanh nghiệp SIB sử dụng trên 30% nhân viên là NKT; (ii) Chia nhỏ các gói mua sắm công để các SIB quy mô nhỏ và vừa có khả năng tham gia đấu thầu hoặc khuyến khích các SIB tham gia vào liên doanh khi đấu thầu; (iii) Giảm thiểu thủ tục hành chính, hoặc mở ra một trung tâm một cửa cho SIB, giúp có thể tiếp cận mọi thông tin có liên quan cho hoạt động đấu thầu công khai.

Củng cố mối liên hệ giữa SIB với khu vực tư nhân rộng hơn. Hiện đang tồn tại một tiềm năng vô cùng lớn trong phát triển liên kết giữa SIB với khu vực tư nhân nói chung thông qua việc khuyến khích các doanh nghiệp lớn thực hiện thể hiện trách nhiệm xã hội của mình bằng việc mua ‘sản phẩm xã hội’ của SIB, tham gia vào các chương trình ương tạo để xây dựng năng lực kinh doanh và quản trị cho SIB và mở ra cơ hội kinh doanh từ doanh nghiệp đến doanh nghiệp. Ví dụ như ở Hàn Quốc, các doanh nghiệp tư nhân vừa và lớn đầu tư rất nhiều vào các SIB (như Hyundai, POSCO, SK, LG Electronics) như một phần của hoạt động trách nhiệm xã hội của họ.

Nâng cao nhận thức cộng đồng về các giá trị của khu vực SIB. Điều tối cần thiết là phải tối đa hóa lợi thế cạnh của SIB trong việc tạo ra giá trị trong xã hội và tạo tác động. Nhận thức trong cộng đồng và người tiêu dùng có thể được nâng cao thông qua các

chiến dịch được chạy cùng với các tổ chức hỗ trợ; các tổ chức quốc tế; trao các giải thưởng cho doanh nghiệp; tạo niềm tin trong cộng đồng và khối tư nhân; hỗ trợ các tổ chức trung gian thực hiện việc đánh giá cấp chứng chỉ cho các SIB hoặc các doanh nghiệp lớn có sử dụng các sản phẩm tạo tác động (ví dụ như gắn mác chất lượng cho SIB).

Chính sách phát triển doanh nghiệp xã hội tại Hàn Quốc và một số kết quả chính

Hàn Quốc định vị là trung tâm về khởi nghiệp và sáng tạo xã hội ở khu vực Châu Á. Khu vực SE được thành lập bởi Chính phủ Hàn Quốc. Năm 2007, Hàn Quốc đã cho ra đời Luật thúc đẩy phát triển doanh nghiệp xã hội, thành lập Cơ quan Thúc đẩy Doanh nghiệp Xã hội Hàn Quốc (KoSEA). KoSEA cung cấp chứng chỉ cho các SE, hỗ trợ tài chính như lương, bảo hiểm, trả thù lao cho chuyên gia, cho vay, đầu tư, giảm thuế, cũng như nâng cao năng lực thông qua tư vấn, đào tạo, cố vấn. Hai kế hoạch 5 năm đã được thực hiện (2007-2012 và 2013-2017). Giai đoạn 2007-2012 với trọng tâm là cung cấp các hỗ trợ trực tiếp cho SE như hỗ trợ lương nhân viên, giảm thuế. Kế hoạch 5 năm lần 2 cho giai đoạn 2013-2017 tập trung vào phát triển hệ sinh thái hỗ trợ SE. Luật Phát triển SE đã đi sâu vào các địa phương, cũng như các bộ ngành. Mỗi bộ ngành đều thúc đẩy một cơ chế tiền SE như “kinh doanh vì cộng đồng” bởi Bộ An ninh, “doanh nghiệp nông nghiệp cộng đồng” bởi Bộ Nông nghiệp. Chính phủ cũng khuyến khích các doanh nghiệp lớn kết hợp với các SE, cung cấp vốn, hoặc nâng cao năng lực cho các SE. Chính nhờ vào các chính sách quyết liệt của Hàn Quốc, 3% của Tổng sản phẩm quốc gia là nhờ đóng góp của khu vực kinh tế xã hội, đồng thời chuyển đổi nền kinh tế từ việc dựa vào các tập đoàn tài phiệt, sang một nền kinh tế năng động, sáng tạo và nhân văn hơn. Các SE Hàn quốc không chỉ dừng lại ở biên giới quốc gia, mà còn phát triển tích cực ra hoạt động kinh doanh tế, hoặc quốc tế hóa thông qua mô hình kinh doanh của họ (nhượng quyền xã hội).

3. Nâng cao năng lực

Đào tạo cán bộ quản lý Nhà Nước về việc thúc

đẩy khu vực SIB, về đặc điểm của doanh nghiệp SIB, về nghiệp vụ thẩm định hồ sơ, phê duyệt đăng ký kinh doanh liên quan đến SIB, nhận thức được các cơ hội về xã hội và môi trường từ khu vực SIB. Từ đó cán bộ quản lý nhà nước có thể cải thiện quy trình đăng ký cũng như khuyến khích phát triển loại hình doanh nghiệp này, giúp thúc đẩy tăng trưởng của khu vực SIB.

Phát triển các nền tảng học tập trực tuyến cho khu vực SIB. Chính phủ nên ủng hộ việc phát triển các nền tảng học tập trực tuyến để các SIB có thể tiếp cận hoạt động đào tạo một cách độc lập. Đồng thời, Chính phủ có thể phát triển một bộ tiêu chí hoặc khuyến nghị bộ tiêu chí, đưa ra hướng dẫn thực hiện đo lường tác động xã hội dành cho khu vực SIB. MaGIC của Malaysia đã cung cấp một bộ hướng dẫn quy trình và tiêu chí tham khảo đánh giá đo lường tác động xã hội cho các tổ chức có mục đích xã hội (SPO). Các tổ chức quốc tế như UNDP, Hội đồng Anh có thể hỗ trợ cho tổ chức đầu mối hoặc Hiệp hội/mạng lưới chuyên trách trong việc đào tạo nâng cao năng lực hoặc phát triển bộ tiêu chí đo lường tác động xã hội dựa trên các SDG, những tổ chức này có thể phát triển nội dung và tiêu chí đánh giá cho các khóa đào tạo trực tuyến.

Thành lập các vườn ươm và tăng tốc cho SIB. Chính phủ cần hỗ trợ các hoạt động ươm tạo và tăng tốc cho SIB. Quỹ ươm tạo tác động ở Anh với sự đầu tư của Big Society Capital vào năm 2013 lên đến 10 triệu bảng Anh và Seoul Creative Lab ở Hàn Quốc năm 2013 là các ví dụ tiêu biểu. Một phần Quỹ phát triển Khởi nghiệp đổi mới sáng tạo của Việt Nam có thể dành tạo quỹ cho việc nhân rộng các vườn ươm doanh nghiệp tạo tác động (như Trung tâm khởi nghiệp và sáng tạo xã hội (CSIE) - Trường Đại học Kinh tế Quốc dân).

Thúc đẩy các hoạt động đào tạo về sáng tạo xã hội và tinh thần khởi nghiệp vì xã hội tại các

cơ sở giáo dục. Nội dung đào tạo của khóa đào tạo bao gồm các chủ đề về phát triển khởi nghiệp, tư duy thiết kế và tư duy tập trung vào con người, kỹ năng làm việc của thế kỷ 21, kinh doanh phát triển bền vững và xã hội, trách nhiệm xã hội của doanh nghiệp, thông qua các hình thức trải nghiệm thực tế, như tham quan, thực tập, dự án tư vấn, hội thảo truyền cảm hứng với doanh nghiệp tạo tác động và doanh nhân xã hội.

Theo kết quả khảo sát, khu vực SIB mong muốn các tổ chức giáo dục thực hiện hoạt động đào tạo cho cả 3 nhóm đối tượng: doanh nghiệp, sinh viên và học sinh. Tần suất sinh viên và học sinh được nhắc đến tương đương nhau, gợi mở việc cần thiết phải có đào tạo về đạo đức kinh doanh, các tiêu chuẩn xã hội và môi trường, và tinh thần doanh nhân xã hội ngay ở cấp độ đào tạo phổ thông. Một đại diện doanh nghiệp tham gia khảo sát cho rằng “Nên lồng ghép các kiến thức về SIB vào chương trình giảng dạy từ cấp 1, cấp 2, ví dụ như trường Alpha Global đã đưa chủ đề về SIB vào chương trình giảng dạy”. Ngoài nhiệm vụ giáo dục, đào tạo, các trường còn được kỳ vọng là nguồn cung cấp nguồn nhân lực cho doanh nghiệp. Đây là cách tiếp cận cùng thắng, doanh nghiệp có nguồn nhân lực chất lượng cam kết, nhiệt tình, chi phí thấp; nhà trường thể hiện trách nhiệm cộng đồng, phát triển đào tạo sinh viên; sinh viên có cơ hội được thực hành công việc cùng với hoạt động tình nguyện nhân văn, tăng cơ hội việc làm.

Các thành viên tham gia hội thảo Youth Co:Lab xác nhận kết quả khảo sát, đồng thời đưa ra khuyến nghị về việc cần phải điều chỉnh chương trình đào tạo cho người khuyết tật ví dụ như chương trình phát triển tài năng. Cần phải kết nối nhiều hơn nữa các sinh viên-doanh nhân trẻ với cộng đồng và những người hưởng lợi để phát triển các giải pháp khởi nghiệp tạo tác động xã hội hiệu quả và bền vững. Những người tham gia hội thảo cũng đề xuất cần

phải có đào tạo và nâng cao nhận thức về đổi mới, tinh thần doanh nhân và thúc đẩy chấp nhận rủi ro trong giới trẻ. Nên có sự liên kết chặt chẽ hơn giữa các trường đại học và hệ sinh thái khởi nghiệp. Các trường đại học nên cung cấp không gian và hỗ trợ cho các doanh nhân trẻ. Hơn nữa, các trường đại học nên hợp tác với các cấu phần khác của hệ sinh thái để phát triển các công trực tuyến và nền tảng hướng dẫn và hỗ trợ các doanh nhân xã hội trẻ trong khởi nghiệp tạo tác động.

Nghiên cứu và nâng cao nhận thức của Chính phủ, cộng đồng và thanh niên là một nhiệm vụ quan trọng khác của nhà trường. Các chủ đề về tinh thần xã hội, quản trị doanh nghiệp tạo tác động xã hội, phát triển môi trường bền vững, mô hình thành công, đo lường tác động xã hội, chính sách đối với doanh nghiệp tạo tác động là các chủ đề ưu tiên đối với giáo dục, đào tạo và nghiên cứu.

Nền tảng Sáng tạo Xã hội của Thailand

Nền tảng Sáng tạo Xã hội của Thailand là một sáng kiến của Chương trình Phát triển Liên hiệp quốc (UNDP) tại Thái Lan, tập hợp các đối tác trong khu vực tư nhân và khu vực công để phát triển hoạt động đổi mới xã hội, tạo ra một trung tâm đổi mới sáng tạo xã hội hoạt động trên phạm vi toàn quốc gia hướng tới mục tiêu phát triển bền vững (SDG). Những cá nhân hoặc nhóm có ý tưởng hoặc các doanh nghiệp đã thành lập có thể nộp hồ sơ vào nền tảng này để từ đó có thể gắn kết với các nguồn lực hiện có. Các dự án có thể ở bất kỳ giai đoạn phát triển nào, phải tập trung giải quyết vấn đề xã hội của Thái Lan. Ý tưởng phải là một sáng tạo đổi mới xã hội và đáp ứng được ít nhất một mục tiêu phát triển bền vững. UNDP cũng đã ký kết với Văn phòng Đổi mới sáng tạo Thái Lan trong việc cùng nhau phát triển sáng tạo đổi mới vì xã hội, vì mục tiêu phát triển bền vững trong đất nước.

4. Tăng cường phối hợp

Thành lập cơ quan chuyên trách về phát triển SIB, sáng tạo xã hội, khởi nghiệp vì xã hội.

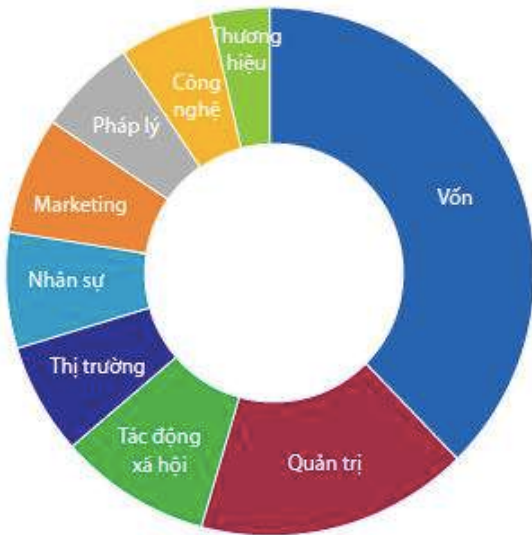
Khuyến nghị này được nhắc đến nhiều lần bởi các bên tham gia phỏng vấn, cũng như doanh nghiệp tham gia điều tra về việc cần thành lập cơ quan chuyên trách của Chính phủ về đổi mới sáng tạo và khởi nghiệp vì xã hội, thể hiện cam kết cao của Chính phủ với kinh doanh vì mục tiêu phát triển bền vững và ghi nhận tiềm năng của khu vực trong việc đóng góp nhiều giá trị kinh tế, xã hội và môi trường.

Cơ quan chuyên trách này có thể thuộc Cục Phát triển Doanh nghiệp, thuộc Bộ Kế hoạch và Đầu tư, hoặc Văn phòng 844 liên quan đến khởi nghiệp đổi mới sáng tạo của Bộ Khoa học và Công nghệ. KoSEA (Tổ chức Thúc đẩy Doanh nghiệp Xã hội Hàn Quốc) là một cơ quan thuộc Bộ Lao động - Xã hội của Hàn Quốc. Thái Lan có văn phòng phát triển doanh nghiệp xã hội riêng trực thuộc Văn phòng Thủ tướng. Văn phòng hỗ trợ khởi nghiệp vì xã hội nằm trong Trung tâm Sáng tạo và Đổi mới toàn cầu Malaysia là mô hình gần giống với Văn phòng Đề án 844 của Bộ Khoa học và Công nghệ trong bối cảnh Việt Nam

Thành lập một mạng lưới đại diện cho khu vực SIB. Mạng lưới này nên được thành lập theo cách tiếp cận từ dưới lên, bởi chính các SIB và các tổ chức hỗ trợ cho họ, nhằm xây dựng các liên kết phù hợp ngay từ trong hệ sinh thái. Hiệp hội, mạng lưới này sẽ đại diện cho tiếng nói của khu vực SIB, kết nối các thành viên và chia sẻ cơ hội, cùng phát triển khu vực. Hai mô hình tổ chức trên thế giới và trong khu vực mà Việt Nam có thể tham khảo là mô hình của raISE của Singapore và Social Enterprise UK của Vương quốc Anh. Trong khi raISE là cơ chế phối hợp giữa công và tư, thì SEUK là sáng kiến hoàn toàn từ khu vực kinh doanh xã hội nhưng lại rất có ảnh hưởng với Chính phủ cũng như quốc tế. Mạng lưới đại diện này có thể đóng các vai trò chính là nâng cao nhận thức của cộng đồng và Chính phủ về khu vực này thông qua các chiến dịch truyền

thông; là trung tâm ươm tạo, nâng cao năng lực cho SIB; cấp chứng chỉ SIB với tư cách là một tổ chức độc lập; cung cấp dịch vụ kiểm toán báo cáo đo lường tác động xã hội cho các doanh nghiệp (bao gồm cả SIB và doanh nghiệp thương mại). Khu vực SIB được kỳ vọng làm cầu nối hỗ trợ về mặt tài chính, kỹ năng quản trị và đo lường tác động xã hội như trong Hình 1.

Những người tham gia hội thảo Youth Co:Lab cũng cho rằng các tổ chức quan trọng của hệ sinh thái cần phải nỗ lực hơn nữa thúc đẩy sự đa dạng và hòa nhập trong cộng đồng khởi nghiệp, ví dụ như đào tạo trực tuyến cho thanh niên khuyết tật, LGBTI và các thanh niên thuộc dân tộc thiểu số.

Hình 1. Mong đợi của doanh nghiệp về các nội dung hỗ trợ của các tổ chức trung gian, ươm tạo

Nguyễn Lê Hằng

Tổng hợp từ báo cáo: Nghiên cứu Thúc đẩy phát triển khu vực doanh nghiệp tạo tác động xã hội tại Việt Nam do nhóm nghiên cứu của trường Đại học Kinh tế Quốc dân và Chương trình Phát triển Liên Hợp Quốc tại Việt Nam thực hiện năm 2018.

Văn phòng MaGIC Social Entrepreneurship của Malaysia

Năm 2015, Thủ tướng Malaysia đã thành lập Văn phòng hỗ trợ khởi nghiệp vì xã hội nằm trong Trung tâm Sáng tạo và Đổi mới toàn cầu Malaysia (MaGIC). Văn phòng MaGIC Social Entrepreneurship này được thiết lập nhằm triển khai các chương trình, dự án và hoạt động hỗ trợ nâng cao nhận thức của cộng đồng về tinh thần kinh doanh vì xã hội; tạo lập các cơ hội phát triển SIB giúp tạo ra tác động to lớn cho cộng đồng và môi trường; đồng thời gia tăng các kết nối giữa khu vực các SIB với khu vực các doanh nghiệp Nhà nước và tư nhân.

MaGIC cung cấp các khóa đào tạo và chương trình ươm tạo cho các SIB. Các doanh nhân tham gia chương trình nhận được số vốn ban đầu là 30,000 RM để thử nghiệm ý tưởng, 1,500 RM là tiền thù lao hàng tháng cho người tham gia, ở miễn phí trong thời gian tham gia chương trình, và 1,000 RM cho việc đi lại của người tham gia. Trong thời gian vừa qua, chương trình ươm tạo này cũng đã vươn ra tầm khu vực khi có đại diện đầu tiên đến từ Phillipines.

Với mô hình hoạt động là một tổ chức trực thuộc Chính phủ, và cụ thể là Bộ Tài chính Malaysia, MaGIC thực hiện các hoạt động báo cáo hoạt động hàng năm và đề xuất kế hoạch cho những năm tiếp theo đi kèm với các dự trù kinh phí để nhận về các khoản ngân sách cho hoạt động từ Chính phủ. Thời điểm hiện tại, chỉ có khoảng 1% kinh phí cho các hoạt động của MaGIC được chi trả từ chính nguồn doanh thu có được trong việc cho thuê không gian làm việc chung của Trung tâm này. Ngoài ra, để có được những mục tiêu hoạt động và định hướng phát triển tốt nhất, MaGIC có được sự hỗ trợ từ Hội đồng Quản trị với đại diện từ các cơ quan chính phủ, từ trường đại học và các doanh nghiệp, tập đoàn lớn tại Malaysia như Google hay Microsoft.

TỔNG QUAN VÀ XẾP HẠNG HỆ SINH THÁI KHỞI NGHIỆP NĂM 2019 (P2)

Startup Genome, cơ quan chuyên công bố báo cáo cũng như xếp hạng hoạt động của các hệ sinh thái khởi nghiệp toàn cầu hàng năm, vừa công bố bảng xếp hạng hệ sinh thái khởi nghiệp toàn cầu năm 2019. Năm nay, với việc bổ sung thêm hai chỉ số Khoa học đời sống và Công nghệ sâu, thứ bậc của bảng xếp hạng đã có những thay đổi nhất định.

TOP 30 HỆ SINH THÁI HÀNG ĐẦU VÀ TOP 30 HỆ SINH THÁI KẾ TIẾP

Báo cáo của Genome đã xếp hạng top 30 hệ sinh thái khởi nghiệp toàn cầu hàng đầu. Đó là các thành phố và khu vực đạt hiệu suất cao nhất ở Chỉ số Thành công Hệ sinh thái. Danh sách này rất biến động, có sự dịch chuyển ra, vào top cũng như có biến động ngay trong bảng xếp hạng. Ngay cả khi một hệ sinh thái tụt hạng, cũng có thể thường do thành tích của hệ sinh thái khác quá tốt. Có sự cạnh

tranh thực sự giữa các khu vực về chỉ số người sáng lập tài năng, nhân viên có kinh nghiệm, vốn đầu tư, cũng như sự chú ý. Các startup rất năng động và các hệ sinh thái nơi những hệ sinh thái này hoạt động thường phù hợp với sự năng động đó.

Một điểm quan trọng, top 30 hệ sinh thái hàng đầu hiện nay không chắc vẫn là top 30 hệ sinh thái hàng đầu trong tương lai. Trên thực tế, báo cáo của Genome cho rằng hoàn toàn có khả năng một nửa hệ sinh thái trong số top 30 hôm nay sẽ bị thay thế bởi

BẢNG 1. TOP 30 HỆ SINH THÁI KHỞI NGHIỆP TOÀN CẦU

	Xếp hạng	Thay đổi từ 2017		Xếp hạng	Thay đổi từ 2017
Silicon Valley	1	0	Austin	16	-3
New York City	2	0	Chicago	17	1
Luân đôn	3-4	0	Bangalore	18	2
Bắc Kinh	3-4	1	Washington, DC	19	Mới
Boston	5	0	San Diego	20	Mới
Tel Aviv	6-7	0	Denver-Boulder	21	Mới
Los Angeles	6-7	3	Lausanne-Bern-Geneva	22	Mới
Thượng Hải	8	0	Sydney	23	-6
Paris	9	2	Vancouver	24	-9
Berlin	10	-3	Hong Kong	25	Mới
Stockholm	11	3	Atlanta	26-30	Mới
Seattle	12	-2	Barcelona		Mới
Toronto-Waterloo	13	3	Dublin		Mới
Singapo	14	-2	Miami		Mới
Amsterdam-StartupDelta	15	4	Munich		Mới

những hệ sinh thái mà Genome gọi là top 30 hệ sinh thái kế tiếp.

Để nắm bắt những biến chuyển trong bảng xếp hạng và thể hiện sự tăng trưởng nhanh chóng đang diễn ra trên toàn thế giới, Genome đã phân các hệ sinh thái khởi nghiệp thành bốn loại lớn. Bốn loại lớn này còn được phân thành các loại nhỏ hơn.

Hệ sinh thái khởi nghiệp đi đầu

Hệ sinh thái khởi nghiệp lãnh đạo là các hệ sinh thái nằm trong top 7 hàng đầu thế giới, đạt hiệu suất mạnh ở hầu hết các Chỉ số Thành công của Hệ sinh thái, mỗi hệ sinh thái này tạo ra Giá trị Hệ sinh thái trị giá ít nhất 30 tỷ USD, với trị số một trung bình là 56 tỷ USD.

Ba trong số bảy hệ sinh thái hàng đầu này được

gọi là New Elites (Tinh túy mới), gồm: New York City, Luân đôn và Bắc Kinh. Trong khi mỗi hệ sinh thái có nền tảng kinh doanh sâu sắc, những hệ sinh thái này đạt mức tăng trưởng ổn định kể từ báo cáo đầu tiên của Genome vào năm 2012, khi mà những hệ sinh thái này không nằm trong số 3 hệ sinh thái hàng đầu toàn cầu. New York City đã vững chắc ở vị thế hệ sinh thái khởi nghiệp hàng đầu, với Luân đôn và Bắc Kinh ở vị trí thứ ba.

Các trung tâm lớn

Các trung tâm lớn là các thành phố toàn cầu có lịch sử lâu đời, có hệ sinh thái khởi nghiệp được xếp hạng trong top 25 và có lịch sử hiệu suất cao. Trong số 13 Trung tâm lớn, 9 trung tâm liên tục được xếp hạng trong top 20 kể từ năm 2012.

BẢNG 2. TOP 12 TRUNG TÂM LỚN VÀ CÓ LỊCH SỬ HIỆU SUẤT CAO

Trung tâm	Xếp hạng	Nước	Lục địa
Thượng Hải	8	Trung Quốc	Châu Á – Thái Bình Dương
Paris	9	Pháp	Châu Âu
Berlin	10	Đức	Châu Âu
Stockholm	11	Thụy Điển	Châu Âu
Seattle	12	Mỹ	Bắc Mỹ
Toronto-Waterloo	13	Canada	Bắc Mỹ
Singapo	14	Singapo	Châu Á - Thái Bình Dương
Amsterdam-StartupDelta	15	Hà Lan	Châu Âu
Austin	16	Mỹ	Bắc Mỹ
Chicago	17	Mỹ	Bắc Mỹ
Bangalore	18	Ấn Độ	Châu Á - Thái Bình Dương
Sydney	23	Australia	Châu Á - Thái Bình Dương

Tuy vậy, giữa các hệ sinh thái có sự cạnh tranh gay gắt. Đầu tư mạo hiểm, từng là ngành công nghiệp thể mạnh áp đảo của Mỹ, giờ đã toàn cầu hóa. Điều này đã làm xói mòn vị thế tương đối của các thành phố như Chicago và Seattle, mặc dù hệ sinh thái khởi nghiệp của những thành phố này vẫn mạnh. Ở châu Âu, Berlin từng là một trung tâm danh tiếng khởi bản cãi ở lục địa chỉ sau Luân đôn. Nhưng trong vài năm qua, chủ yếu là do đạt hiệu suất mạnh ở lĩnh vực Deep Tech mà Paris và Stockholm đã củng cố vị trí của mình ngang bằng với Berlin. Sự phát triển nhanh chóng của công nghệ và hệ sinh thái ở Trung Quốc đã làm thay đổi cân bằng khu vực ở khu vực châu Á - Thái Bình Dương trong bảy năm qua. Mặc dù gần đây có suy giảm giảm, nhưng Vancouver và Sydney vẫn là những Trung tâm lớn nhờ lịch sử hiệu suất cao của những hệ sinh thái này.

Trong số các Trung tâm lớn, ba hệ sinh thái có mức tăng trưởng nổi bật trong bảy năm qua và nhanh

chóng thăng hạng trong bảng xếp hạng, được gọi là các Hệ sinh thái thăng hạng (Riser) gồm: Thượng Hải, Stockholm và Amsterdam. Mỗi hệ sinh thái đều nằm ngoài top 20 vào năm 2012 và giờ được xếp hạng trong top 15 năm 2019. Tuy nhiên, các Trung tâm lớn cũng gặp nhiều thách thức: một số những hệ sinh thái này có nguy cơ mất vị trí top 30 do tăng trưởng ở nơi khác.

Các hệ sinh thái Động lực

Các hệ sinh thái động lực là những nơi chưa bao giờ nằm trong bảng xếp hạng các hệ sinh thái khởi nghiệp toàn cầu hàng đầu kể từ năm 2012 nhưng hiện đã lọt vào top 30.

Một số hệ sinh thái đã đạt được thứ hạng cao như Denver-Boulder và Atlanta, từng là á quân trong danh sách top 20 năm 2012. Một số hệ sinh thái động lực có tăng trưởng được thúc đẩy bởi thể mạnh ở những phân ngành cụ thể. Ví dụ, Munich nằm trong top 10 hệ sinh thái ở lĩnh vực Sản xuất Tiên tiến &

BẢNG 3. CÁC HỆ SINH THÁI KHỞI NGHIỆP THÁCH THỨC

Hệ sinh thái	Nước	Lục địa
Greater Helsinki	Phần Lan	Châu Âu
Hàng châu	Trung Quốc	Châu Á - Thái Bình Dương
Jakarta	Indônêxia	Châu Á - Thái Bình Dương
Lagos	Nigeria	Châu Phi
Melbourne	Australia	Châu Á - Thái Bình Dương
Montreal	Canada	Bắc Mỹ
Matxcova	Nga	Châu Âu
Mumbai	Ấn Độ	Châu Á - Thái Bình Dương
Sao Paulo	Braxin	Nam Mỹ
Seoul	Hàn Quốc	Châu Á - Thái Bình Dương
Thâm Quyển	Trung Quốc	Châu Á - Thái Bình Dương
Tokyo	Nhật Bản	Châu Á - Thái Bình Dương

Robotics (phần ngành phát triển nhanh nhất toàn cầu) và San Diego là hệ sinh thái xếp thứ ba trong lĩnh vực Khoa học đời sống.

Các hệ sinh thái thách thức

Vậy những hệ sinh thái nào sẽ là top 30 hệ sinh thái kế tiếp? Những hệ sinh thái nào có tiềm năng lọt vào top 30 trong vòng năm năm tới? Để có câu trả lời, hãy xem xét các Hệ sinh thái thách thức, hay những hệ sinh thái hiện không nằm trong top xếp hạng 30 nhưng đang phát triển nhanh chóng. Đây là một nhóm đa dạng, với Lagos và Jakarta sánh vai cùng Mátxcova và Melbourne. Có cả các đô thị khổng lồ (Tokyo với dân số 38 triệu người) và những đô thị khá nhỏ (Greater Helsinki với dân số 1,5 triệu). Các vị trí kề nhau nhắc nhở rằng hiệu suất của hệ sinh thái khởi nghiệp không chỉ đơn giản ở vai trò của quy mô dân số hay GDP. Những yếu tố này liên quan đến nhau, hệ sinh thái khởi nghiệp ở São Paulo cũng có thể thành công như hệ sinh thái ở Montreal.

Mỗi hệ sinh thái Thách thức có ít nhất một công ty nằm trong câu lạc bộ tỷ đô (startup kỳ lân và mua/bán startup). Những hệ sinh thái này cũng có các đặc điểm chính:

- Là hệ sinh thái đi đầu trong khu vực: một số là điểm trọng tâm chính trong khu vực và trên thế giới, như São Paulo ở Nam Mỹ, Lagos thuộc Châu Phi và Jakarta (khu vực đô thị đông dân thứ 4 trên thế giới và quê hương của bốn công ty kỳ lân) ở khu vực Đông Nam Á.

- Là hệ sinh thái đi đầu trong các phân ngành: một số có hệ sinh thái đẳng cấp thế giới trong các phân ngành khởi nghiệp cụ thể, như Thâm Quyển trong lĩnh vực Sản xuất tiên tiến & Robotics, và Montreal trong lĩnh vực AI (cả hai nằm trong top 20 hệ sinh thái toàn cầu hàng đầu ở các phân ngành).

Phuong Anh (Theo *Startup Genome, Global Startup Ecosystem Report 2019*)